

عنوان مقاله:

کارکردها و حوزه اختیارات مجلس بهشت آیین (مجمع عالی رجال دربار صفوی)

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های علوم تاریخی، دوره 11، شماره 2 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

علی مشهدی رفیع - دانشجوی دکتری ایران شناسی بنیاد ایران شناسی دانشگاه شهید بهشتی

محمدباقر وثوقی - استاد گروه تاریخ دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

نظام سیاسی صفویه مانند بسیاری از نظام های حکومتی خاندانی در تاریخ ایران از نوع پدرمیراثی-دیوان سالارانه به شمار می رود؛ زیرا هم دارای وجه پدرمیراثی و هم دارای وجه دیوان سالارانه است. اگرچه در نگاه نخست، چنین نظام های سلطنتی بیش از هرچیز از نوع سلطنت مطلقه به نظر می رسند که تمامی تصمیمات از بالاترین نقطه هرم قدرت سرچشمه می گیرد، اما به جهت وجود وجه دیوان سالارانه در آنها، گروه ها یا مجالس مشورتی نیز مجال بروز می یابند. درحقیقت گرچه در ظاهر، این هرم قدرت است که تعیین کننده همه چیز است، اما در لایه های درونی نظام تصمیم گیری، با نهادهایی تصمیم ساز روبه رو می شویم که تصمیمات از آنها سرچشمه می گیرد و پس از طی روندهای معمول تایید و تصحیح در نظام های دیوان سالاری، از ناحیه راس هرم قدرت یا صاحب منصبان عالی رتبه صادر می شود؛ ازاین رو باتوجه به بسامد فراوان به کارگیری اصطلاح «مجلس بهشت آیین» در متون تاریخی عصر صفوی و تعدد کاربرد این اصطلاح که در منابع این دوره تاریخی برای نامیدن نوع خاصی از گردهمایی های درباری به کاررفته است، به نظر می رسد شواهد اولیه مبنی بر وجود مجلسی مشورتی یا مجمع درباری در قالب این گردهمایی وجود دارد. در این مقاله بر آنیم تا در ابتدا با کنار هم نهادن بخشی از شواهد و مستندات تاریخی، وجود نوعی از مجالس مشورتی درباری را در قالب مجلس بهشت آیین در دوره صفوی نشان دهیم و سپس با استفاده از روایت ها و گزارش های تاریخی، تصویر روشنی از جایگاه و کارکردهای آن در نظام تصمیم گیری دربار صفوی ترسیم کنیم.

کلمات کلیدی:

مجلس مشورتی، نظام تصمیم گیری، دربار صفوی، رجال درباری، مجلس بهشت آیین

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1212546>

